ŽK 74
PATVIRTINTA
VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų filialo Žalgirio klinikos direktoriaus
2024-09-03 įsakymu Nr. 05-05

ATMINTINĖ PACIENTAMS, NEŠIOJANTIEMS NENUIMAMUS ORTODONTINIUS APARATUS

ORTODONTINIS GYDYMAS BREKETŲ SISTEMA IR BURNOS HIGIENA

Gerų ortodontinio gydymo rezultatų galima pasiekti tik tada, kai pacientas yra informuotas apie jam atliekamą gydymą ir bendradarbiauja su gydytoju. Jūs turite žinoti, kad ortodontinis gydymas turi kai kurių apribojimų. Prieš pradėdami gydymą, turėsite juos apsvarstyti. Priklausomai nuo įvairių aplinkybių, ortodontinis gydymo planas gydymo eigoje gali keistis. Nepamirškite, kad ortodontinių anomalijų galima ir negydyti- tai nėra gyvybiškai būtina.

Breketų sistema- tai nenuimamas ortodontinis aparatas. Breketų sistemos sudėtinės dalys- žiedai, breketai, lankai, tvirtinami prie breketų metalinėmis ligatūromis, elastiniais žiedeliais ar specialiais užstumiamais, užšokančiais užraktais (neligatūriniai breketai). Papildomi elementai- spyruoklės, elastikai, kabliukai ir kiti priedai padeda atstatyti dantis į taisyklingą padėtį.

Ortodontinio gydymo breketų sistema tikslas- priklausomai nuo ortodontinės anomalijos tipo, paciento amžiaus ir kitų aplinkybių, pilna ar dalinė netaisyklingos dantų padėties, sąkandžio korekcija.

Būtina atidžiai vykdyti visus gydytojo nurodymus ir lankytis paskirtu laiku. Praleidus paskirtą laiką, negalima savarankiškai tęsti gydymo. Ne pagal gydytojo rekomendacijas prižiūrima breketų sistema gali skatinti įvairių komplikacijų atsiradimą. Nepatartina staigiai nutraukti ortodontinį gydymo- koreguoti dantys gali grįžti pilnai ar dalinai į buvusią netaisyklingą padėtį, plėsti žandikauliai vėl gali grįžti atgal. Jūs galite prarasti tai, kas jau buvo pasiekta, gal net pabloginsite padėtį. Aktyvaus gydymo periodas breketų sistema gali trukti vidutiniškai nuo 1 iki 2,5 metų. Šis laikas gali būti trumpesnis ar ilgesnis, priklausomai nuo ortodontinės anomalijos tipo, paciento amžiaus ar kitų aplinkybių. Ne visada ortodontas iš karto gali prognozuoti pilną ortodontinio gydymo trukmę. Per intensyvus ar nepakankamas žandikaulių augimas, kaulų anatominė ir dantų struktūra, paciento amžius bei kiti faktoriai gali ilginti gydymo laiką. Kartais neprognozuojamas žandikaulių augimas gali apriboti ortodontinio gydymo galimybes siekiant norimų rezultatų. Esant neproporcingam žandikaulių augimui, sąntykis tarp žandikaulių ir dantų pasikeičia. Tada reikia atitinkamo gydymo įvairiais ortodontiniais aparatais arba net operacijos. Augimo disharmonija yra biologinis procesas, kurį ortodontas ne visada gali kontroliuoti. Esti rizika, kad gali atsirasti smilkininio-apatinio žandikaulio sąnario problemų po ortodontinio gydymo ar jo metu (ypač paauglystės laikotarpyje). Jei gydymo metu atsiranda sąnario skausmas, traškesys, išsižiojimo sutrikimų, reikia nedelsiant kreiptis pas gydytoją ortodontą. Būtina žinoti, kad po aktyvaus ortodontinio gydymo periodo, būtinas retencinis periodas- tuo gydymo etapu gautų dantų ar sąkandžio būklės padėties stabilizavimas. Kaip dažnai ir kiek ilgai, kokius - reteinerių tipus (nuimamus ar nenuimamus) retenciniu periodu naudoti kiekvienam pacientui nurodo gydytojas ortodontas, atsižvelgdamas į ortodontinės anomalijos tipą, paciento amžių, dantų, sąkandžio būklės stabilumą ar kitus individualius ir bendrus retencinio periodo kriterijus. Tai gali trukti nuo kelių mėnesių iki kelių metų ar dar ilgiau- kartais ir visą gyvenimą, tik retinant reteinerio nešiojimo periodus. Kuo vėlesniame amžiuje gydoma breketų sistema, tuo ilgesnis retencijos periodas.

Gydant breketų sistema, būtina atsižvelgti į šiuos punktus:

1. Higieninė aparato ir burnos priežiūra.

Dantis ir breketų sistemą būtina valyti ne mažiau nei tris kartus dienoje- ryte, po pietų ir vakare po valgio minkšu šepetuku ir pasta su fluoru. Kartais reikia valyti ir dažniau, priklausomai nuo maisto rūšies. Balkšvos spalvos apnašos labiau linkę kauptis aplink breketus žiedus, lankus, prie dantenų. Kruopščiai

nuvalomi visi dantų ir breketų sistemos paviršiai, nepaliekant maisto ir apnašų likučių. Papildomai dantų ir ypač apnašų kaupimosi vietose valymui turi būti naudojami specialūs vieno danties pluošto, tarpdančių šepetėliai, tarpdančių siūlai, skalavimo skysčiai. Patartina vengti saldžių daug cukraus turinčių produktų ir gėrimų. Po saldžių gėrimų (sulčių, saldžios arbatos, kavos) burną būtina gausiai išskalauti vandeniu. Ilgalaikiai esant ant emalio pavišiaus nenuvalytoms dantų apnašomis, gali atsirasti emalio demineralizacijos požymių. Pradžioje tai bus matoma kaip balkšvos pieno spalvos emalio paviršiaus pakitimai. Vėliau šiose vietose galimas gilesnis pakenkimas- ėduonis. Nuolatinė bloga burnos ir breketų sistemos higiena skatina dantenų uždegimo atsiradimą- jos pabrinksta, pradeda kraujuoti. Po jomis ir ant danties paviršiaus likusios apnašos papildomai skatina emalio demineralizaciją ir karieso atsiradimą. Dėl blogo valymo gali pablogėti breketų sistemos elementų laikomumas- kai kurios gali atšokti nuo emalio paviršiaus. Jeigu pacientas nuolat ignoruoja gydytojon pastabas dėl nevalytų dantų, blogos higienos nešiojant breketų sistemą, norint išvengti emalio pažeidimų vystymosi, breketų sistema gali būti nuimta, ortodontinis gydymas nutrauktas.

2. Uždėjus breketų sistemą, gali truputį neintensyviai skaudėti dantis, gali būti sunkiau ir skausmingiau atsikąsti ir kramtyti, todėl patartina vartoti minkštą maistą. Skausminiai jutimai pamažu praeina savaime po keleto dienų. Kad būtų lengviau priprasti, patartina kuo dažniau skalauti burną šilta nesaldinta ramunėlių, arbatžolių arbata ar silpnai pasūdytu šiltu vandeniu. Dėl šilumos paspartėja persitvarkymo procesai alveoliniame kaule, greičiau praeina tempimo jausmas tarp dantų. Esant intensyviam skausmui, skausmingam spaudimui į dantų, dantenų, gleivinės ar odos paviršius, dantenų uždegimui ir nuospaudoms, ar kitiems nusiskundimams, būtina nedelsiant kreiptis pas gydytoją.

3. Jeigu kurios nors breketų sistemos dalys trina skruostų ar lūpų gleivinę, galima trinančią dalį aplipinti specialiu vašku. Atsistatant dantims į normalią padėtį, trynimas išnyks ir gleivinė užgis. Jeigu yra išsikišusi kuri nors aštri breketų sistemos dalis (metalinė ligatūra, lankas), kurio patys negalite palenkti, būtina kreiptis pas gydytoją.

4. Jeigu kuri nors breketų sistemos dalis atsipalaiduoja nuo danties (pvz. žiedas, breketas), reikia kreiptis pas gydytoją ir atsinešti atsipalaidavusią dalį.

5. Nekramtyti esant breketų sistemai kieto maisto: gabalinio cukraus, kietų saldainių, šokolado, riešutų, morkų, obuolių, kriaušių, sudžiūvusios ar kepintos duonos ir panašiai. Kietus maisto produktus reikia prieš valgį susipjaustyti gabaliukais. Nepatartina kramtyti kramtomą gumą. Vienu metu nevartokote labai karšto ir labai šalto maisto, - galimi emalio sluoksnio skilimai, breketo atsiklijavimas (pvz. karšta arbata ir kava su ledais). Nešiojant veido kaukės, išorinio tempimo aparatus, netinkamai įdedant ir išimant, galima susižeisti. Su jais nepatartina arba negalima sportuoti, žaisti judrius žaidimus, važiuoti transportu, būti gatvėje, mokykloje ar kitose viešose vietose.

Dažniausiai galimos ortodontinio gydymo komplikacijos.

Dantų emalio skilimai demineralizaciniai pažeidimai ir kariesas, emalio skilimai. Esant silpnam danties vainikui su keliomis plombomis, šios gali iškristi, nulūžti, atsisluoksniuoti ar nulūžti su danties dalimi. Kai kada traumuotiems, su didelėmis plombomis dantims prieš ortodontinį gydymą būtinas pakartotinas plombavimas ar endodontinis gydymas. Kartais tik ortodontinio gydymo metu ar po jo yra nustatoma, kad tam tikrų dantų pulpa yra pažeista ar negyvybinga. Kai kurių pacientų dantų šaknys ortodontinio gydymo metu gali sutrumpėti (šaknų rezorbcija). Maži šaknų ilgio pakitimai didelės reikšmės neturi, tačiau kartais tai sutrumpina dantų ilgaamžiškumą. Dėl šaknų rezorbcinių pakitimų anksčiau nuimti breketų sistemą tenka labai retai. Galimi dantenų ir gleivinės pažeidimai- mechaniniai, cheminiai, trauminiai, nekroziniai, alerginiai. dantenų uždegimas, apydančio pažeidimai, kaulinės kišenės, alveolinio kaulo rezorbcija, dantų šaknų apsinuoginimas, dantų ankilozė, ir kitos komplikacijos. Atsižvelgiant į individualias organizmo savybes gali būti ne visuomet numatomų komplikacijų galimybė.

Jeigu turite klausimų gydytojui ortodontui apie Jums skirtą ortodontinį gydymą ar kažko nesupratote, paprašykite išsamesnio paaiškinimo.